

Naar één register voor NMI mediators

Op 2 juni jongstleden nam het NMI-bestuur een tweetal besluiten op hoofdlijnen over de toekomstige inrichting van het NMI-register. In dit artikel geeft Daan de Snoo een overzicht van deze besluiten. Later dit jaar volgt een gedetailleerde uitwerking.

Door Daan de Snoo

Het NMI heeft voor mediation een duidelijk kader geschapen. Ik noem onder meer deugdelijke opleidingen, permanente educatie, gedragsregels, een model mediationovereenkomst, het NMI-mediatorenreglement en klacht- en tuchtrecht. Tot op heden is langs private weg met inspanning van velen een duidelijk product en een professie met kwaliteitsborging neergezet. Dit alles is bereikt ondanks het ontbreken van een wettelijke regeling van mediation. Daarmee loopt Nederland internationaal gezien voorop bij de invoering van de mediationrichtlijn. Het NMI-register van mediators is het toonaangevende register in ons land met een ruim aanbod van gekwalificeerde mediators. Per jaar gebruiken 40.000 personen de zoekfunctie van de NMI-site. Uitsluitend NMI gecertificeerde mediators mogen optreden in de doorverwijzing naast rechtspraak en in de toevoegingspraktijk. De NMI-mediator heeft een duidelijke positie verworven in de samenleving. De status en blijvende acceptatie van het NMI-register staat of valt bij gegarandeerde kwaliteit van de ingeschreven mediators. Het beheren van een register met gekwalificeerde mediators is een kerntaak van het NMI. Daarom is in het afgelopen jaar door het NMI-bestuur veel energie gestoken in de evaluatie van het huidige register met twee kwaliteitsregimes (geregistreerd en gecertificeerd).

Achtergrond besluitvorming

Op 18 juni 2008 heeft het algemeen bestuur van het NMI in een bijzondere vergadering de positionering van het NMI voor de middellange termijn bepaald aan de hand van het rapport van de Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisatiewetenschap (USBO) *Eenheid of verscheidenheid*. Het USBO-rapport positioneerde het NMI als kwaliteitsinstituut voor mediation, als promotor van mediation en platform voor partijen in het mediationveld.

Met betrekking tot de kwaliteitsrol van het NMI heeft het algemeen bestuur in juni 2008 besloten tot de instelling van een commissie Kwaliteit die in augustus 2009 het rapport

Mediation, professie in ontwikkeling uitbracht.¹ In het najaar van 2009 zijn de adviezen van deze commissie besproken met mediators in landelijke bijeenkomsten. De promotie en platformfunctie zijn uitgewerkt in het door het bestuur in 2009 vastgestelde communicatieplan waar NMI nu uitvoering aan geeft.

Vervolgens heeft het NMI-bestuur de stuurgroep Kwaliteit ingesteld om aanbevelingen te doen voor de implementatie van de adviezen uit het rapport van de commissie Kwaliteit en de resultaten van de bijeenkomsten. Het door Stratus uitgevoerde onderzoek *De stand van mediation in Nederland* (zie ook verderop in dit nummer) heeft ook een rol gespeeld bij de besluitvorming. Op 2 juni jl. nam het bestuur de volgende besluiten:

1. Kwaliteitsborging terugbrengen in één hand. Het NMI-bestuur stelt de kwaliteitsvereisten vast. De toetsing komt in handen van een onafhankelijk toetsingsorgaan.
2. Het openbare register kent na een ruime overgangperiode nog één type mediator die aan alle kwaliteitsvereisten voldoet. Het onderscheid tussen geregistreerd en gecertificeerd verdwijnt.
3. Naast de reeds bestaande vereisten onderzoekt het bestuur een periodiek *peer review* als kwaliteitsbevorderend instrument.²

Deze besluiten worden in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

Kwaliteitsborging in één hand

De commissie Kwaliteit constateerde spanning in de huidige opzet van de kwaliteitsborging door verdeelde verantwoordelijkheden, te weten enerzijds in de Waarborgcommissie (toegang en onderhoud vakbekwaamheid)³ en anderzijds bij het NMI (beroeps- en gedragsregels, klacht- en tuchtrecht). Besluitvorming bij het NMI over het kwaliteitssysteem omvat een breder aanbod van onderwerpen dan besproken wordt in

de Waarborgcommissie. De commissie beval aan dat de branche zich verenigt in één bestuurlijk gremium om van daaruit de kwaliteitsbevordering te organiseren.⁴ Hiermee wordt de onduidelijkheid weggenomen die in de huidige beleidsstructuur bestaat over de vraag welk orgaan waarover beslist en waar definitieve besluitvorming plaatsvindt. Het NMI-bestuur constateert naast de bestuurlijke inefficiëntie dat de huidige opzet – hoewel destijds weliswaar op valide gronden gekozen – onnodig bureaucratisch is en daardoor kostenverhogend werkt. Tijdens de bindingsbijeenkomsten in 2009 is gebleken dat het draagvlak onder mediators voor de huidige certificering onder de ISO-norm laag is. Het ministerie van Justitie, de Raad voor de Rechtsbijstand en de Expertgroep

De commissie is van mening dat een mediator die in een assessment niet blijkt te beschikken over de vaardigheden benodigd voor de professie, niet als mediator geregistreerd kan blijven. Het is voor het NMI, vanuit haar positie als houder van een onafhankelijke kwaliteitsregister, moeilijk uit te leggen en te verdedigen dat mediators die dezelfde markt bedienen verschillen kennen in Permanente Educatie, ervaringseisen en vereisten voor toegang tot het beroep.⁵ Het gaat hier om mediators die een openbaar aanbod doen aan de markt. De positie van de interne mediator bespreek ik hierna. De belangrijkste reden voor één register is duidelijkheid naar de markt en een betrouwbaar openbaar register van mediators. Deze mediators werken als gekwalificeerde mediators die

Internationaal bestaat er warme belangstelling voor het NMI-kwaliteitssysteem

Maatwerk Conflictoplossing (opvolger van het Landelijk bureau Mediation naast rechtspraak) kunnen zich onder voorwaarden vinden in een rol voor het NMI met de betrekking tot de kwaliteitsborging, mits het kwaliteitssysteem op transparante wijze voldoet aan het bestaan van beroeps- en gedragsregels, klacht- en tuchtregels en georganiseerd toezicht bevat. Over de invulling van deze regels en de kwaliteitsborging zal met deze organisaties nog verder gesproken worden. Indien daarover overeenstemming is bereikt, bestaat ook voor deze partijen geen noodzaak om de ISO-normering vast te houden.

Reden voor het NMI-bestuur om de kwaliteitsborging weer volledig in eigen hand te nemen. Het in meerderheid onafhankelijke NMI-bestuur neemt de volle verantwoordelijkheid voor de normstelling en verdere ontwikkeling. Wel zal het NMI-bestuur een onafhankelijk toetsingsorgaan benoemen voor de uitvoering van het toezicht op de toegang tot het register. De ontwikkelde toetsingsinstrumenten, reglementen, klacht- en tuchtrecht zullen hun bewezen diensten onverkort blijven verrichten.

Nieuw register per 1 januari 2012

Het NMI beschikt over een kwaliteitssysteem dat in tien jaar tijd een behoorlijke ontwikkeling heeft doorgemaakt. Internationaal bestaat er warme belangstelling voor het systeem. Er was voor het NMI-bestuur dan ook geen aanleiding om de verworvenheden *ten principale* aan de orde te stellen. De commissie Kwaliteit pleitte ervoor de huidige tweedeling van het register te verlaten en over te gaan tot één register van gekwalificeerde mediator. Het bestaan van twee verschillende gekwalificeerde mediators binnen één register roept onduidelijkheid op voor zowel de mediators zelf als voor partijen in de markt. De commissie achtte het zorgwekkend dat een mediator die niet slaagt voor het assessment 'gewoon' geregistreerd blijft.

voldoen aan de kwaliteitscriteria voor het onderhoud van hun vakbekwaamheid onder NMI-gedragsregels, overeenkomst, reglement, klacht- en tuchtrecht waarmee zij een duidelijk en transparant aanbod doen aan de markt. De essentialia van mediation (geheimhouding, vertrouwelijkheid, neutraliteit, partijautonomie) zijn daarmee gewaarborgd.

Aan een NMI mediator worden per 1 januari 2012 de volgende eisen gesteld:

Toegang tot het register

- De mediator heeft een erkende basisopleiding gevolgd.
- De mediator is geslaagd voor de theorietoets (=kennistoets).
- De mediator is geslaagd voor een assessment.

Onderhoud vakbekwaamheid (nader uit te werken)

- De mediator voert daadwerkelijk mediations uit.⁶
- De mediator voldoet aan de PE-verplichtingen.
- De mediator valt onder de klacht- en tuchtregeling.
- De mediator ondergaat periodiek een peer review (nog in studie, zie hieronder).

Het bestuur kan het register uitbreiden met bijzondere kwalificaties zoals familiemediator, arbeidsmediator, overheidsmediator, etc.

Peer review

De commissie kwaliteit deed de volgende aanbeveling aan het bestuur:

'Het beoordelen van de vakbekwaamheid van de mediator, ongeacht zijn mediationstijl, zou bij voorkeur door vakgenoten moeten gebeuren. Het inlevingsvermogen van vakgenoten is logischerwijs groot, en als geen ander weten zij dat mediation een pluralistisch en dynamisch proces is, zoals ook bleek uit

Canadees onderzoek⁷ naar de perceptie van mediation bij mediators. Beoordeling door vakgenoten (peer review) gaat verder dan alleen het bezien van de procesmatige kant van mediation. Peer review onderscheidt zich van intervisie door de

toch een groep mediators overblijven die om hen moverende redenen niet zal opteren voor het nieuwe register. Het bestuur onderzoekt de mogelijkheden of en op welke wijze deze voor mediation waardevolle groep aangesloten kan blijven.

Door de nieuwe inrichting van het register kan het NMI een krachtige speler blijven in het veld van conflicthantering

aanwezigheid van een toetsingscomponent. Peers kunnen ook de kenniscomponent, de vaardighedencomponent, de persoon van de mediator en diens ethische overwegingen beoordelen.'

Ook het NMI-bestuur vindt peer review een belangrijk instrument in het kader van de kwaliteitsbevordering. Het NMI-bestuur zal het instrument en de bijbehorende regeling in de loop van dit jaar verder ontwikkelen en met u bespreken. Opleiding en werving van peers zou in 2011 kunnen plaatsvinden.

Overgangsregeling

Het bestuur streeft ernaar om bij de inrichting van het nieuwe register een ruime overgangstermijn in acht te nemen om de huidige geregistreerde mediators voldoende kans te geven om deel te gaan nemen aan het nieuwe kwaliteitsstelsel. Ook om de adaptatie geleidelijk te laten verlopen. Het bestuur zal in september besluiten over de inhoud van de overgangsregeling. Tijdens bijeenkomsten in juni heeft het bestuur de opvattingen van mediators over een mogelijke overgangsregeling geïnventariseerd. De titel 'NMI geregistreerd mediator' verdwijnt op termijn. Overigens kunnen geregistreerde mediators zich natuurlijk ook nu al de status van gecertificeerd mediator verwerven met het assessment.

Positie mediators zonder praktijk

Het bestuur is zich ervan bewust dat een ruim aantal mediators in het register is opgenomen zonder praktijk.⁸ Vaak zijn dit NMI-mediators binnen bijvoorbeeld organisaties, overheden en buurtbemiddelaars die hun vaardigheden inzetten zonder de formele inkadering van NMI-overeenkomst en reglement. Het gaat hierbij niet om de NMI-mediators die werken onder het statuut voor de interne mediator. Zij zijn immers volkomen gelijkgeschakeld met de mediator op de vrije markt. De eerstgenoemde mediators zijn ambassadeurs voor mediation en dragen daardoor in hoge mate bij aan de promotionele doelstelling van NMI. Deze mediators zullen in het nieuwe regime lastiger kunnen voldoen aan de formele onderhoudseis van praktijkvoering en de daarbij horende peer review. Het bestuur studeert daarom nog op een ruimere interpretatie van het begrip mediation voor de onderhoudseis om ook interne mediation en buurtbemiddeling een plaats te geven. Dan zal er

Vervolg

De nieuwe inrichting van het register, waarin de kwaliteit van de beroepsuitoefening meer dan nu gewaarborgd is, draagt eraan bij dat NMI een krachtige speler kan blijven in het veld van conflicthantering. Ook draagt de nieuwe inrichting van het register bij aan de verdere ontwikkeling van de nog jonge professie van mediators.

Nadrukkelijk zij gesteld dat in dit artikel de hoofdlijnen van het besluit zijn beschreven: naar één openbaar register, kwaliteitsborging in één hand en nadere uitwerking van peer review en het treffen van een overgangsregeling. In de loop van dit jaar volgt een gedetailleerde uitwerking op de verschillende onderdelen. Na de bestuursvergadering in september zal het NMI alle mediators per brief nader informeren.

Noten

- 1 Het rapport van USBO en het rapport van de commissie Kwaliteit zijn te raadplegen op de website van NMI (www.nmi-mediation.nl).
- 2 Vorm van intercollegiale toetsing door een ervaren collega.
- 3 Onafhankelijk orgaan In het leven geroepen voor besluiten over certificering in het kader van het certificatieschema onder de ISO-norm.
- 4 Het nieuwe NMI-bestuur waarin naast de onafhankelijke leden de beroepsverenigingen van mediators vertegenwoordigd zijn voldoet aan deze aanbeveling.
- 5 Uit het eerder genoemde Stratusonderzoek is gebleken dat een groter aantal NMI-geregistreerde dan NMI-gecertificeerden actief is op dezelfde markt.
- 6 Onder mediations worden op nader uit te werken voorwaarden ook verstaan buurtbemiddelingen, interne mediations, etc.
- 7 C.A. Picard, *The many meanings of mediation: a sociological study of mediation in Canada*, 2000.
- 8 Zie ook Stratus, *De stand van mediation in Nederland* op de website van NMI.

Over de auteur

Daan de Snoo is directeur van het Nederlands Mediation Instituut (NMI).